

ZUID-WILLEMSPARK 'S-HERTOGENBOSCH

Een ruimtelijke, sociale en economische verbindingstrategie

vanaf 1300 Vestingstad 's-Hertogenbosch

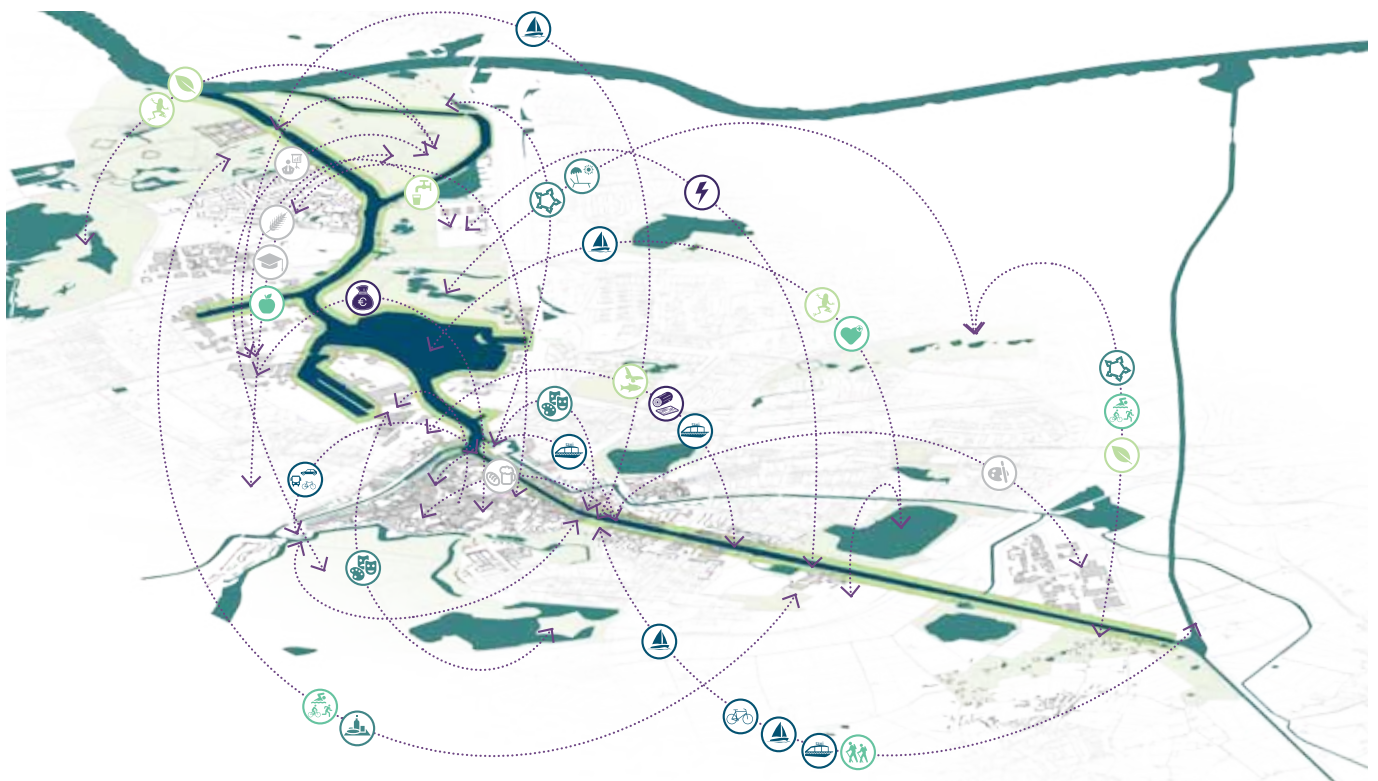
1825 aanleg Zuid-Willemsvaart

1825-2015 vaart aanjager grootschalige ontwikkelingen

2015 beroepsvaart via Máximakanaal

Het Zuid-Willemspark kan functioneren als een motor en zet stromen in beweging.

Zuid-Willemspark, 's-Hertogenbosch

Een ruimtelijke, sociale en economische verbingsstrategie

1874 Vestingwet

De Zuid-Willemsvaart in 's-Hertogenbosch wordt getransformeerd van een kanaal naar een groen waterpark van maar liefst 12 kilometer lang. Zowel de ruimtelijke opgave als de interactieve aanpak zijn uniek voor Nederland. De impact van de transformatie op de binnenstad, de buitenwijken en -gebieden is aanzienlijk. Daarom zijn burgers, bedrijven en bestuur op verschillende manieren en momenten intensief betrokken bij het schetsplan voor het Zuid-Willemspark. Ontwerp en proces zijn zelden zo met elkaar verweven. Buro Lubbers bracht alle realistische plannen voor het kanaal samen in een inspiratiedocument en legde de koers vast voor de gebiedstransformatie. Het Zuid-Willemspark, een nieuw icoon voor de stad.

2017- 2032 Van Zuid-Willemsvaart tot Zuid-Willemspark

Een urgente opgave

Van oudsher is de Zuid-Willemsvaart een belangrijke verbinder van water en landschap, dorpen en steden, goederen en mensen. Ook anno 2016 heeft de Zuid-Willemsvaart voor 's-Hertogenbosch nog een grote betekenis, al was het maar door zijn onmiskenbare aanwezigheid in de binnenstad. Nu de beroepsvaart uit de kanaalzone van 's-Hertogenbosch is verdwenen, grijpt de gemeente de kans om het gebied te herontwikkelen.

De urgentie van de kanaaltransformatie is hoog, zowel in ruimtelijke, sociale, als in een economische zin. Het ongebruikte kanaal veroorzaakt hinder en het laat toeristische en daarmee economische kansen schieten.

Ook ontwikkelingsmogelijkheden van plekken langs het kanaal worden onvoldoende benut. De complexiteit en omvang van het gebied laten zich echter niet kanaliseren in een blauwdruk. Daarom zet de transformatiestrategie allereerst een vliegwiel in werking voor top-down en bottom-up, kleinschalige en grootschalige projecten van uiteenlopende stakeholders.

De strategie verbindt bestaande en nieuwe ruimtelijke plannen. Hij koppelt budgetten en verdienmodellen. Hij verenigt bewoners, gebruikers en bezoekers in een gezamenlijk toekomstperspectief. Bovendien nodigt hij uit tot initiatieven. Deze verbingsstrategie is ingezet voor alle facetten van de transformatie: ruimtelijk ontwerp, proces en uitvoering, communicatie en presentatie. Al tijdens zijn totstandkoming zet het project zo de kanaaltransformatie op de kaart.

Stadstraverse voorjaar 2017

Gasthuiskwartier

Citadel

Zuid-Willemspark, 's-Hertogenbosch

Een ruimtelijke, sociale en economische verbingsstrategie

Ruimtelijk kader: van kanaal naar park

Het kanaal wordt een park: het Zuid-Willemspark, een park dat de binnenstad met het buitengebied verbindt, van het Máximakanaal tot aan de Maas. De Zuid-Willemsvaart is een aaneenschakeling van gebieden met zeer uiteenlopende karakters: landelijk en stedelijk, natuur en cultuur, industrie en bedrijvigheid, wonen en werken, oud en nieuw. De strategie beschouwt deze gebieden als parkdelen, elk met eigen ontwikkelingskansen voor de stad. Zo zijn er een Landschapspark, Bedrijvenpark, Waterpark, Cultuurpark, Stadspark, Woonpark, Sportpark en Transformatiepark. De parken worden met elkaar verbonden door het kanaal alsook door een nieuwe groenstructuur, routes en gebruik.

De groenstructuur geeft het Zuid-Willemspark een overkoepelende identiteit. Over de hele lengte van het kanaal worden op strategische plekken bomen geplant die de verschillende parkdelen markeren. De bomen verknopen het kanaal met zijn directe omgeving en zorgen voor herkenbaarheid. Ook nieuwe routes op, over en langs het water verankeren het

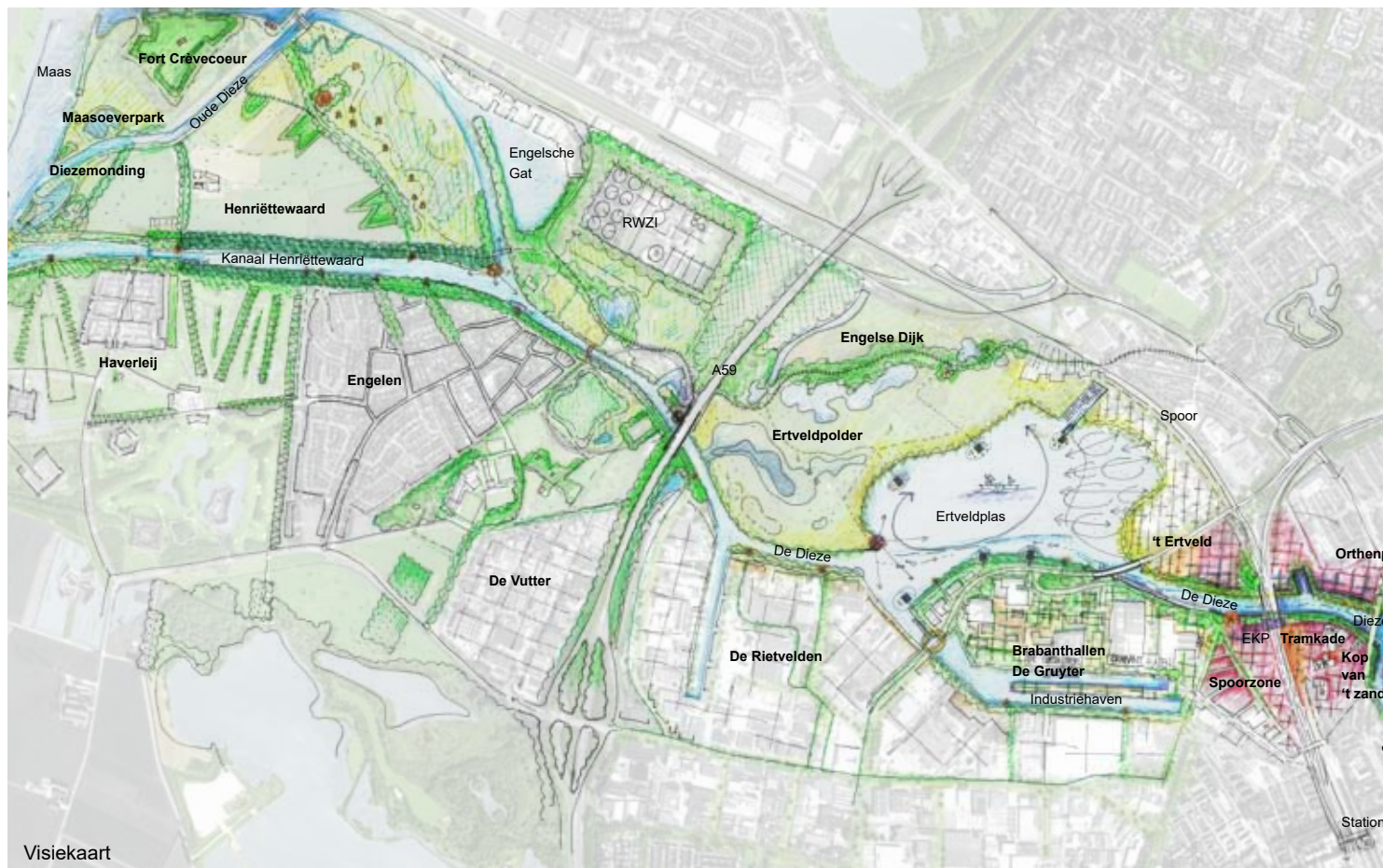
kanaalpark in de stad. Stedenbouwkundige knelpunten in de binnenstad worden hersteld en de historische vestingwerken worden visueel geheeld. De groen-blauwe identiteit van het Zuid-Willemspark wordt bovendien versterkt door een stoere huisstijl voor de ruimtelijke inrichting evenals voor communicatieve doeleinden en placemaking.

Samen voegen de parken een nieuwe ruimtelijke, economische en sociale laag toe aan 's-Hertogenbosch. Hoogtepunt wordt het Stadspark, het kanaaltracé in de binnenstad. 1,2 kilometer lang beslaat het 9 hectare oftewel 7% van de binnenstad. Het wordt hét park voor de Bosschenaren én een toeristische trekpleister, mede door de nieuwe verbindingen via het water met watertaxi's. Door onder meer het wegprofiel te versmallen en verblijfsplekken te creëren in de oevers, ontstaat een nieuw stedelijk verblijfsgebied aan het water. Het stedenbouwkundig kader van het park biedt ruimte voor talrijke invullingen, bijvoorbeeld voor recreatie, verblijf, sport, natuur, stadslandbouw en cultuur.

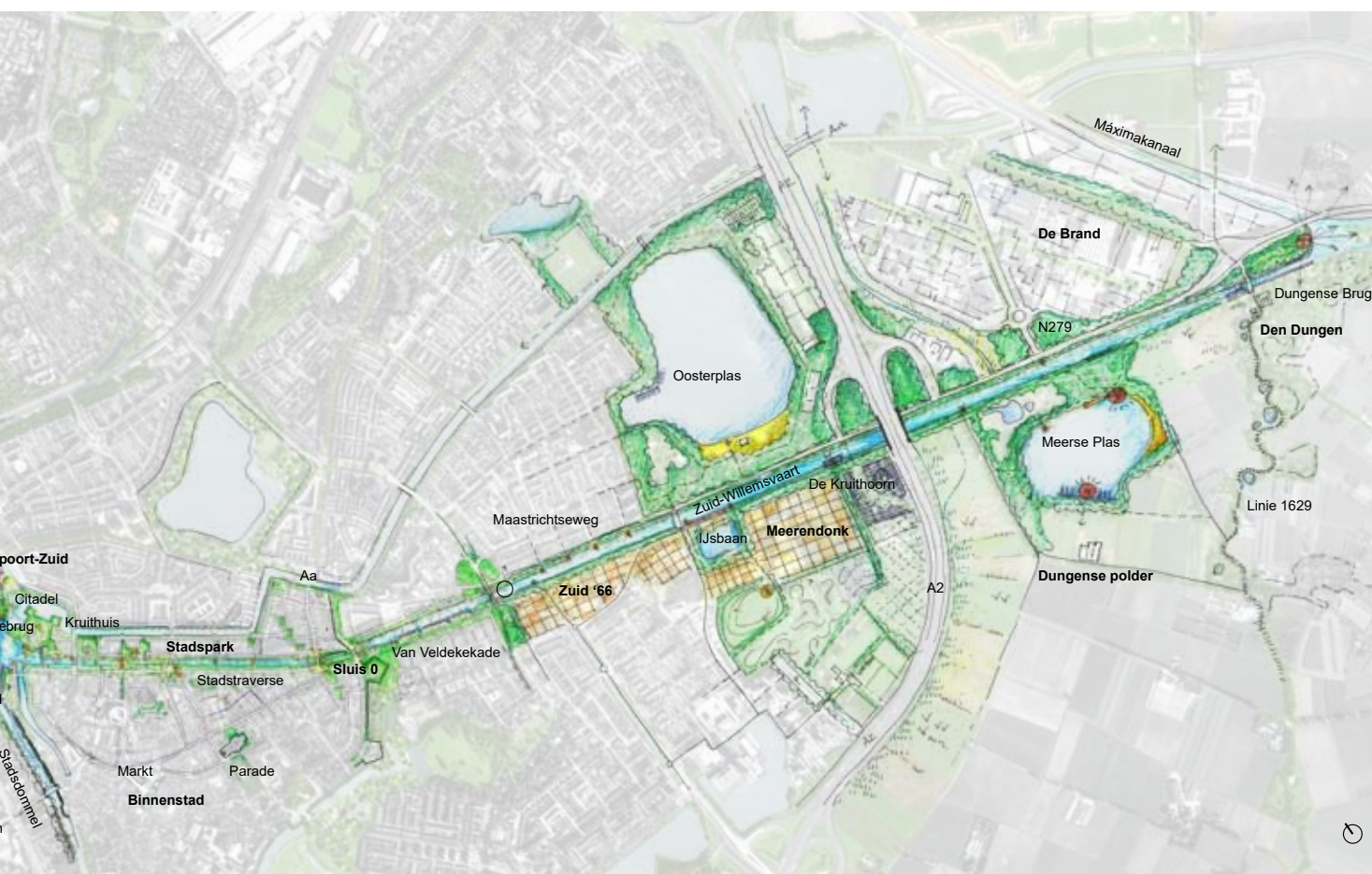
Sluis 0

Visiekaart

Zuid-Willemspark, 's-Hertogenbosch

Een ruimtelijke, sociale en economische verbingsstrategie

Week van het Zuid-Willemspark: stakeholdersessies, inloopsessies en pitches

Zuid-Willemspark, 's-Hertogenbosch

Een ruimtelijke, sociale en economische verbingsstrategie

Communicatie: een interactieve kwartiermaker

Naast de fysieke structuur gaat de transformatiestrategie ook over het koppelen van functies en sociale structuren door nieuwe verbindingen te leggen. Omdat het project raakt aan een groot scala van lopende projecten binnen de gemeente, zijn ambtenaren van zoveel mogelijk verschillende disciplines gehoord tijdens informatieve spreekuren. Ook het publiek is actief betrokken. Er waren interactieve sessies met stakeholders, pitches van initiatiefnemers, een pizza-overleg met jeugd, een inlooptelier, een avond vol presentaties en tot slot de Week van het Zuid-Willemspark met tal van activiteiten op en rond het water. Een instagram-cruise op het kanaal, een layer-app, inzet van sociale media en een website zorgden er eveneens voor dat het park leeft bij de Bosschenaren. De participatie was dan ook overweldigend met op het hoogtepunt 600 bezoekers op één avond. Het is de combinatie van participatie, placemaking en presentatie, off- en online, die heeft geresulteerd in engagement van het publiek; onontbeerlijk voor een succesvolle jarenlange gebiedstransformatie.

Interactieve kwartiermakers: insta-cruise, bruggen voorzien van logo Zuid-Willemspark, vlonders en een speciale layer-app

Nieuwe waterhalte De Gruyterfabriek

Zuid-Willemspark, 's-Hertogenbosch

Een ruimtelijke, sociale en economische verbingsstrategie

Nieuwe bankjes en meer groen maakt Zuid-Willemsvaart iets meer park

A detailed landscape architectural rendering of a modern urban park. The scene features a steep, grassy slope covered in a dense carpet of white daisies and small yellow and red flowers. A wide, dark wooden deck runs along the base of the slope, where a person is seen sitting, looking out over a canal. Above the deck, a modern building with large windows and balconies is partially visible, surrounded by lush green trees and a flowering pink tree. A wooden walkway with a railing leads up the slope, where two more people are walking. The sky is bright blue with a few birds flying. The overall atmosphere is one of a lush, green, and modern urban environment.

BURO LUBBERS

landschapsarchitectuur & stedenbouw

